

SLOVENSKI NAROD.

Ishaja vsak dan sveder, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od štiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnistvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Levičarji na razpotju.

Iz nemškega tabora se čuje hripavo kričanje, ki se razlega po vseh nemških pokrajinah v naši državi. To so bojni klici. Nemški nacionalci kličejo na borbo, vzeli so bič v roke in tleskajo ž njim po hrbtu levičarjev, trdo in neusmiljeno, kakor bi jih hoteli uničiti. In vse to še vedno zaradi celjske postavke.

Nemški nacionalci hočejo levičarje prisiliti, naj glasujejo pri tretjem branju zoper proračun, nadejé se, da jim bo to v vsakem slučaju na korist. V to svrhu pritiskajo na volilce in že se jim je na Štajerskem posrečilo provzročiti iz vrst svojih pristašev več izjav v tem zmislu. Pričakovati je, da se bodo volilci tudi v drugih krajih oglasili. Javno mnenje v nemškem taboru je vsled večmesečnega neprestanega hujskanja razburjeno, nasprotniki levičarskih poslancev so se povsod pomnožili in tudi v pristno-levičarskih krogih se oglašajo možje, ki zahtevajo, naj poslanci opuste svoje državniške pomisleke in naj se odločijo za energičen korak.

Po silovitem odporu levičarjev zoper celjsko postavko bi bilo samo pravilno in naravno, če bi levica izvajala konsekvence iz svojega postopanja. Kako klaverno in smešno bi bilo, ako bi stranka, ki je zaradi take bagatele, kakeršna je celjska postavka, provzročila ministersko krizo in prevrat v notranji politiki, pri tretjem branju glasovala za proračun, v katerem se nahaja toli pobijana celjska postavka! Po dosedanjem postopanju levičarjev glede celjskega vprašanja zahteva njih ponos, če ga še kaj imajo, da ne odnehajo ne glede na mogoče eventualitete, da doženejo boj, katerega so se tako strastno lotili.

To konkludiranje je tako dosledno, tako pravilno, da mu levičarji ne vedo ničesar ugovarjati. Nacionalno pobarvani elementi mej levičarji so tudi že začeli očitno delovati na to, naj bi levica porabila najskrajnejše sredstvo, naj bi glasovala zoper proračun tudi pri tretjem branju.

Ta nepričakovani pogum nekaterih levičarjev izvira po naši sodbi zgolj iz strahu za mandate. Na Češkem se bližajo deželno-zborske volitve, takisto tudi v drugih kronovinah, tudi za državni

zbor ne ve nihče, kako dolgo mu je še sojeno živeti — kaj čuda, da so se levičarski zastopniki mest in trgov oprijeli nemško-narodne ideje in se navdušujejo za boj na nož, dasi je komaj nekaj tednov tega, kar so se rotili, da ne store nikdar več take budalosti, kakeršno so storili pred petnajstimi leti, ko so se ustavljali bosanskemu proračunu in si dali iz rok iztrgati državno krmilo. Sedaj pa je skoro polovica njih za odpor pripravljena.

Očividno je torej, da nemško-nacionalna agitacija ni ostala brez uspeha. Misel, glasovati pri tretjem branju zoper proračun, pridobiva mej levičarji čedalje več pristašev. Vodja čeških Nemcev je bil te dni na Dunaju in se je o tej stvari dolgo posvetoval s češko-nemškimi poslanci, odločilnimi v levičarskem klubu. Groza pred nacionalci in antisemiti je obudila v srcih teh spekulativnih gospodov pogum, da so se odločili na boj zoper proračun, vsaj češkonemški listi pišejo v tem zmislu.

Gotovo je torej, da nacionalci ne bodo sami glasovali zoper proračun, nego da bodo imeli na svoji strani tudi nekaj levičarjev. Vseh pa ne. Takozvani zmerni elementi mej levičarji, moravski veleposestniki in njih prijatelji, se ne bodo odločili za glasovanje zoper proračun, k večjemu se bodo glasovanja vzdržali. Mogoče je pa tudi, da se pri tej stvari obnovi staro nasprotje v levici in da se sedanja združena levica zopet razdruži v tiste elemente, iz katerih se je svoj čas sestavila. Da je v levičarskem klubu nastala kriza, o tem ni dvomiti. To se razvidi najbolje iz pisanja njihovih glasil. Jedni se kar očitno potegujejo za odpor in rabijo najostreje izraze, drugi pa tavajo neodločno sem in tam in ne vedo kaj bi storili, kako bi se odločili.

Državni proračun sam ni v nevarnosti. Nacionalci menijo, da bi propal, če bi vsa levica glasovala zoper proračun, ker vedo, da bode tudi Mladočehi glasovali proti njemu, ali če bi se položaj tako zasukal, bi vlada že vedela, kako pridobiti zastopnike češkega naroda.

Brez posledic pa vsa akcija le ne bo; čutili jih bodo pri prihodnjih volitvah na vsak način — levičarji.

Državni zbor.

Na Dunaji, 13. julija.

Poslanska zbornica je v današnji seji nadaljevala proračunsko razpravo, in sicer se je bavila s proračunom finančnega ministerstva.

Poglavje „centrala“ se je vzprejela po nekaterih opomnih poročevalca posl. Sokolowskega.

Pri poglavju „neposredni davki“ so govorili najprej posl. Steiner, grof Zedwitz in Kaiser, potem pa finančni minister Böhm-Bawerk. Ta je razpravljaj najprej v reviziji zemljiškodavčnega katastra in dokazoval, da je revizija administrativnim potem nemogoča, nego da jo morajo dognati avtonomni organi, namreč deželne komisije in centralna komisija. Dotični zakon se je že odobril in večina deželnih zborov je že volila deželne komisije. Glede davčne reforme se je minister izrekel za to, da se razprava o davčni reformi definitivno dožene. Predloga je veliko delo, za katero bi se poslanci gotovo izrekli, ko bi je sodili brez predsodkov, kajti zlasti za kmetovalce in male obrtnike je načrt ugoden. Končno je minister izjavil, da bode vlada vedno delovala na zboljšanje položaja državnih uradnikov. Vladi je na tem, da bodo uradniki zadovoljni in svojo službo izvrševali z veseljem in z unemo. Ako bodo državni uradniki imeli dohodke, da bodo brez skrbi živeli, in ako bode za avancement skrbjeno, potem bo država lahko od uradnikov glede znanja, sposobnosti in marljivosti več zahtevala, kakor sedaj.

Na razpravi stoječe poglavje se je vzprejelo in takisto poglavje „posredni davki“, „carine“, „datave od žganih pijač“, „sol“ in „tabak“. Pri poglavju „sol“ je zahteval posl. Wielowieyski, naj se olajša dobivanje živinske soli.

Koncem seje so poslanci dr. Lueger, Schneider in tovariši interpelovali ministra notranjih del zaradi izgrediv na volilskem shodu levičarskem v Lannerjevih dvoranah. Levičarji so bili najeli 25 mesarskih hlapcev, ki so protisemitske volilce pretepali, jim trgali obleko in jim celo ure iz žepov kradli. Policijski komisar pa je brez povoda podil iz gostilnic v bližini goste in jih sam ven metal.

Prihodnja seja bo v ponedeljek.

Listek.

Na razvalinah celjskega gradu.

(Vizija.)

Na vrhu tu stojim kot mlade dni
In v mili kraj obračam spet oči,
Kjer snežne glave solčavskih planin
Iz sinjih jasno se blišče višin,
Kjer očin dom stoji na cvetnih tleh,
Na vznožju sivih velikanov teh! —
Tu spet stojim in sanjam kot nekoč,
V Savinjo srebrneno tožno zroč...
Prozorna megla se nad njo topi,
A v dalji jutra svit goré zlati.
Iz dola dviga vetrič se lahak
In rahlo me obstira tajen mrak.
Oveva senci, pada na oči, —
In čaren sen se v duši mi rodi. —

Vse živo pred menoj, vse mrgoli,
V napornem delu peša sto moči.
Mogočna zgradba raste mi iz tal:
Obzidja venec, stene trdnih skal,
Dvoran prostranih nezrušljivi obok
In stražne line, stolp kamnit, visok.
Zidar kamén polaga na kamén,

Težak ječi pod težkim tovorom vtrujen,
In prešibak napenja vse moči,
Da malce si oddahne — odloži.
A družec, glej, hiti mu na pomoč,
Da spoji bi ž njegovo svojo moč. —
Kaj, na pomoč? ... Gorje ti bedni sin,
Ne veš, da rob si ti in greh tvoj čin? —
Zaman molitev in bolesten krik,
Ne prizanese ljut ti oskrbnik!
„Kri!“ vpije v duši kruti besni srd
In jara glas veli: „Trepet in smrt!“ ...
Zažvižga bič in vikne tožen glas,
A dušo mi pretresa bol in mraz;
Oh, glas tako bridak mi bil je znan:
Solzan spoznal sem dedov rod teptan! —

Hej, krasno grad si dvignil se iz tal,
Vsem vekom pač tvoj zid bo kljuboval,
Od skale bolj pač taka vez drži,
Ki jo spojile solze so in kri! —
Kot orel splete gnezdo vrh čeri
In varno tam mladičev rod goji,
Tako stoji na hribu skalni grad
In drzno gleda dol v strman prepad
In po livadah, gajih in bregeh
In na seljaka bornega v vaseh,

Ki v težko tlako vprežen dan in noč
Mre pod železnim jarmom vzdihujoč! —
A gori v gradu vlada spev in ples,
In vrisk nebrzdan se razlega vmes;
In dan na dan praznuje pir in god
Mogotec grajski, viteški gospod! —
Kdo spomnil bi se pač trpinov teh,
Ki mučno mrô v podzemeljskih kletih? ...
Gorje vam in gorje ti rod tlačan!
Kdaj k zmagi svoji stopal boš na dan? —

Čuj, v dola ori bojne troblje glas,
V orožju grad in mesto, trg in vas! —
Ker v roki, rob, ti gledam meč in ščit,
Napočil mar ti je svobode svit? ...
Nikakor! V boj te tira gospodar,
Da širiš njega slave svitli žar!
Kaj bridkih mar mu tvojih bolečin:
On zlahtnič je in rojen ti trpin! —
In ko stoletja si takó trpel,
Kdo bi, moj rod, zdaj srd tvoj v zlo ti štel?

In spet mi troblja na uho zveni,
A čuj, kako zamolklo se glasi! —
Kaj zbežan znači naroda obraz,
Plašan in bled osupnosti izraz,

V Ljubljani, 15. julija.

Velik shod proti dvojezični gimnaziji v Celju. V soboto zvečer je bil v Gradcu velik shod, ki je protestiral proti dvojezični gimnaziji v Celju. Tega shoda so se udeležili državni poslanci dr. Hofmann, Skala, Ludwig, dr. Kokoschinegg in dr. Morre. Predsedoval je graški podžupan dr. Derschatta. V dolgem govoru je pripovedoval, kako se je pod grofom Taaffejem začelo poslovanje v Avstriji in koliko je od tistega časa že trpelo nemško Celje. Prišli so slovenski uradniki, učitelji, odvetniki in poslovenil se je okrožni zastop, in osnovala slovenska hranilnica, vse stvari, ki smo jih že tolikokrat slišali. Hvalil je Celjane, da se znajo dobro braniti slovenskih usiljenec, potem pa opisoval nevarnost, ki preti od dvojezične gimnazije. Prišli bodo slovenski profesorji, slovenski učenci in konec bode, da se posloveni ne le gimnazija, temveč vsa celjska občina. Zato ne morejo Nemci privoliti v osnovo dvojezične gimnazije, ko bi bila tudi potrebna, pa ni. Slovenci že imajo dosti gimnazij. Sramota je za Nemce, da je sedem Slovencev več veljalo, kot dvajsetkrat toliko Nemcev. Pri tem se je malo drgnil ob koalicio. Na to je napadal nemške konservativce, ki so svojo narodnost zatajili in trdili, da je glasovanje glede Celja najbolje pokazalo, da se s konservativci ni bratiti. Tožil je, da se Nemci premalo zavedajo svoje narodnosti, in zatorej nimajo tistega upliva, kot bi ga morali imeti kot najprvi narod v državi. Potem je priporočal resolucijo, da se pozivljajo vsi nemški poslanci, da glasujejo proti budgetu v tretjem branju in tako preprečijo osnovo celjske gimnazije. Resolucija se je jednoglasno vzprejela. Državna poslanca dr. Hofmann in Ludwig sta tožila, kaj so Nemci vse zamudili v narodnem oziru. Prečitale so se izjave raznih nemških občin proti celjski gimnaziji, ki le kažejo predrznost Nemcev, da se mešajo v slovenske stvari, ki jim niso nič mar. Deželni poslanec Starkel je napadal grofa Wurmbanda, ki bi se sedaj rad izmuznil, ali je sam največ zakrivil. Morre je opravičeval Wurmbanda in liberalce, ter napadal Kalteneggerja, kateri je po njegovem mnenju sedaj politično — mrtev. Ko so še nekoliko napadali duhovščino in izrekli priznanje poslancem, ki so glasovali proti dvojezični gimnaziji v Celju, se je zaključila ta komedija.

Celje in Madjari. Celjsko vprašanje je vzbudilo pozornost tudi onostran Litve. Madjarski časopisi pripisujejo velik pomen temu, da so Slovani zmagali v tem vprašanju. „Bud. Hirl.“ že vidi v večini, ki je glasovala za Celje, bodočo državno-zhorskovo večino, kateri bode vodja grof Hohenwart, kateri utegne postati celo ministerski predsednik. Mogoče je celo, da se zopet začne v Avstriji federalistični poskus, proti čemur morajo Ogrji biti pozorni. — Vidi se, da se že v Budimpešti bojé, da se razmere v Avstriji tako premené, kakor ne bodo po volji Nemcem in Madjarom. Poslednji čutijo, da vsa njih moč tiči le v dualizmu; kakor hitro se ta stare, pa so ob vso veljavo. Če se pa razmere zboljšajo v naši državni polovici, tudi v Budimpešti več tako dalje ne pojde.

Nameščenje kanonikov v Zagrebu. V Zagrebu je več mest kanonikov že dolgo izpraznjenih, ker se gledé nameščenja ni dalo doseči sporazum-

ljenje mej nadškofijstvom in vlado. Vlada bi bila rada na ta mesta spravila nekatere svoje privržence. Vlada je za to seveda imela več razlogov. Kolikor več višjih duhovskih mest je v rokah njenih privržencev, tem večji vpliv ima tudi na cerkvene zadeve. Poleg tega bi jo pa tudi podpirala pri volitvah nižja duhovščina, ko bi videla, da se le z vladno protekcijo more priti na kako višje mesto. Sedaj se govori, da sta se ban in nadškof sporazumela o imenovanju kanonikov in je ban baje odjenjal. To se je pa zgodilo na željo krone. Nadškof je stvar omenil pri cesarju in cesar je potem banu izrekel željo, da se razmere uravnajo v zagrebški nadškofiji. Novi kanoniki bodo kmalu imenovani.

Srbija je v jako težavnem položaju. Finančna pogodba, katera se je predložila zbornici, pomenja že pol bankerota. Če ta pogodba obvelja, zgube mnogo Avstrijci, ki imajo največ srbskih srečk. Vlada je v takih denarnih zadregah, da se ne ve kako pomagati, ako ne dobi posojila. Dolgovi srbski so tako veliki, da se že govori, da bi se postavila pod finančno nadzorstvo vevlastij, kakor se je Egipt. Vse to so nasledki lahkomisljenega vladanja bivšega kralja Milana in njegovih pristašev. Država, kateri so pripisovali tako veliko politično vlogo na slovanskem jugu in jo nazivljali „jugoslovanski Pijemont“, je sedaj ob vsako veljavo. Ko bi prišlo do kacihi večjih homatij na Balkonu, se Srbija zaradi slabih finančnih razmer skoro ganiti ne more.

Petindvajsetletnica nemško - francoske vojne se bode slavila prihodnje tedne v Nemčiji. Slavnosti se začne že jutri, ob petindvajsetletnici, ko se je nemška vojska mobilizovala. Cesar se udeleži te slavnosti gard dne 18. avgusta. Velike slavnosti baje mislijo Nemci prirediti tudi v Alzaciji in Lotaringiji. Cesar iz političnih ozirrov ne pojde k tem slavnostim. — Posebnega navdušenja pa najbrž tudi pri teh slavnostih ne bode. Plodovi nemških zmag niso posebno sladki za Nemce. Pridobili so res dve deželi, kateri se pa še nista sprijaznili z Nemčijo. Z ogromno vojsko mora Nemčija varovati, kar je pridobila. Vojni stroški so požrli že davno vse, kar so zmage prinesle in še mnogo več. Ljudstvo je revnejše, nego je bilo poprej. Najžalostnejše je pač to, da ni videti nobenega izhoda iz sedanjega slabega položaja.

Politični položaj.

V poslanski zbornici dne 3. julija je govoril posl. dr. Lavoslav Gregorec to-le:

(Dalje.)

Kapitalizem je torej v Avstriji zadobil veliko zmago in jo skuša z davčno reformo še povečati. To se je že zadostno pojasnilo. Sklicujem se samo na izvajanja poslanca Lienbacherja, ki je dokazal, da bi vzel davčni reformi ostalo 803.011 milijonov gold. mobilnega kapitala neobdavčenega. Rimski suženj se je mogel vsaj nasiti, ker je bilo njegovemu gospodarju na tem, da ga ohrani, sedanjí delavci pa morajo stradati in zadovoljeni kmet mora najboljše tega, kar je pridobil, si pritrpati in prodati, da plača svojega upnika in fiskus. Kmet mora stradati, če se hoče le nekaj časa vzdržati na poddedovanem posestvu. To ni pretiravanje. Jaz sem župnik na deželi in z boleščjo gledam, kako se širi revščina in kako propada kmetijski stan.

Spomina jedva se potomec zdaj! —
A rode moj, Savinje bistri sin,
Na veke mar ostal boš ti trpin? —
Jaz gledam te še poznih, poznih dnij,
A solza bridka mi oči rosi! . . .
Sovrag stoletni mar se je zaklel,
Da v prah te bo porazil, strl in zmlél? —
Oj tega ne dopuščaj Ti, Gospod,
Ki z vernim srcem vdan ti moj je rod! . . .

Pred mano megle se deli zastór
In jasen gledam višnjevi obzor;
V izhodu se poraja mladi dan
In siplje zlati soj na vso ravan.
Kjer brhe se Savinje vije pas,
Presrečen gledam trg in vsako vas,
In jezik naš je spoštovan povsod
In narod naš na lastnih tleh gospod! — —
In tudi tu — ne vara me pogled! —
Izginil tujstva krutega je sled!
Nad mestom prapor naš, glej, plapola,
In burno v naše zmage znak vihra!
Dasi bil bor sovragov je besan:
„Celeja“ naša je in vsa ravan! — —

Ž. L. Mozirski.

Mnogo je kmetov, ki bi radi najeli hlapca, deklo ali delavca. A nimajo, da bi mu jesti dajali. Čedalje pogostejše se prigodi, da pridejo iz prej imovitih krajev ljudje k poroki v izposojenih oblekah. (Čujte!) Ponekod so hiše, kjer moški ne morejo vsako nedeljo v cerkev, ampak se menjajo, ker imajo samo jedne nedeljske hlače. Hrana je vedno slabša in vedno nezadostnejša. Stare meni dobro znane košare za kruh so skoro izginile, otrokom se čedalje redkeje daje kruh v šolo, ponekod le še bučeva zrna. Letos na spomlad sem vozeč se na Dunaj sešel se v vagonu z asentno komisijo. Vrnila se je iz nekega sodnega okraja, kjer ni bilo dobiti nobene sposobnega novaka. (Čujte!) Z bučevimi zrni se seveda ne vzreajo novaki. Če se je v boljših časih reklo: Ako je kmet bogat, je bogat tudi cesar, pa moramo sedaj reči: kmet je siromak, cesar je tudi siromak.

Temu se mora odpomoči in se tudi more. Pravi se, da je žid kriv te mizerije. To ni popolnoma resnično. Židje so marsikaj zakrivali, a največ smo krivi sami, ker smo opustili krščanske principe v politiki in v gospodarstvu, ker smo v svoji zmoti, v svoji neumnosti podrli tiste blagodejne ograje, katere so se v prejšnjih stoletjih napravile proti kapitalizmu.

Te ograje se morejo in se morajo obnoviti. Kapitalizma ni treba s socijalno demokracijo uničiti; dovolj je, če se postavijo ograje, in to je pot, na katero je pokazala papeževa enciklika iz l. 1891. Papež priznava v tej encikliki zasebno imetje, ne prepoveduje izrečno jemanja obresti, pravi pa, da je pravična plača tista, ki omogoči delavcu in njegovim rodbini primerno življenje in prihranek in zahteva socijalnih reform. (Dalje prih.)

Dopisi.

Iz Radovljice, 12. julija. Izmej vseh mest na Slovenskem ima gotovo najlepšo in najznamenitejšo okolico — Radovljica. Kako uro hoda od tukaj proti zahodu nahaja se najkrasnejši slovenski kraj, o katerem je že naš slavni pesnik Prešeren pel:

„Dežela krajnska nimá lepšga kraja,
Ko je z okólco ta, podoba raja“.

Ta kraj se imenuje Bled, ki je zaradi svoje prirodne krasote že daleč čez meje slovenske domovine zaslovel. Razven Bleda nahajajo se v obližju Radovljice tudi naslednji znameniti kraji: Od zahoda proti severo-vzhodu leže po vrsti v znožju karavanskih planin vasi: Vrba, kjer se je rodil prvi najimenitnejši slovenski pesnik Fr. Prešeren; Žirovnica, ki je rojstni kraj Matije Čopa, znamenitega jezikoslovca in najljubšega Preširnovoga prijatelja; Begunje, kjer je kaznilnica za ženske, in za Begunjami v ozki soteski mej strmimi gorami na nizkem griču štrlé velikanske razvaline nekdanjega „Lambergarjevega gradu“; ne daleč od tukaj na jugo-vzhodni strani pa se dviguje sredi široke planjave iznad belih hiš in zelenega drevja krasna novo sezidana romarska cerkev „na Brezjah“. Vsi ti kraji so poprečno po jedno uro hoda oddaljeni od Radovljice in pota do njih so lepa in položna, ker je svet todi večinoma ravan in le tu pa tam neznatno zvišan ali nižan. Na južni strani od Radovljice se svet znižuje v podolgasto dolino, ki se razprostira od tod proti vzhodu. Po tej dolini teče Sava, ki se malo preje, predno priteče pod Radovljico, združi z bohinjsko in korenjsko Savo. Okraj Save je svet hribat in gozdnat ter se imenuje Jelovica ali jelovške planine. V znožju teh planin leži Kamna-gorica in Kropa, katera kraja sta radi žebljarske obrti daleč okrog znana. Kamna gorica je tudi rodni kraj znanega slovenskega pesnika in rodoljuba Lovra Tomana. Najlepši razgled od Radovljice je proti Bledu. Hribček za hribčkom se tu dviguje in vmes se tudi vidi strma pečina, na kateri stoji blejski grad; tam zadaj pa kipé proti nebu z večnim snegom krite Julske alpe s svojim orjaškim poglavarjem — Triglavom. Ako pogledamo od Radovljice proti severu, zagledamo preje imenovane Karavanske planine, ki se skoraj v ravni črti proti severo vzhodu vrste. Najvišji vrhunec teh planin je okroglast Stol, ki se dviguje nad Žirovnico in se nanj z žirovniškega postajališča po zaznamovani in dobro utrjeni poti lahko v petih urah pride. S Stola je krasen razgled na Koroško, proti Notranjskem, Dolenjskem in Štajerskem. To so glavne krajeve točke v radovljiški okolici, kjer najde poznavalec in prijatelj narave toliko prirodne krasote in posebnosti, kakor nikjer drugje na svetu, ali pa vsaj daleč na okolu ne. — A kakšno pa je mesto Radovljica v tem divnem kraju? Kdor še ni bil tukaj, pa je že videl druga gorenjska mesta, naslikal si bode morda Radovljico v svoji domišljiji tako le: Hiše so lično zidane, skoraj vse jednako visoke ter stoje lepo po vrsti druga poleg druge ob cesti, ki drži skozi mesto. Cesta je vedno čedno pometena in osnažena, in pred hišami ni videti vozov in drugega brloga, kakor pred zanikernimi kmečkimi bajtami v kaki hribovski vasi. Zunaj mesta se vijejo pod košatim senčnatim drevjem mimo cvetočih vrtov, sredi katerih stoje prijazne letoviške hišice, gladke stezice in pota, ob katerih so na več mestih postavljene lesene klopice, da se more utrjen sprehajalec nanje usesti in mirno občudovati krasno prirodo krog sebe. Sem zabaja radovljiška gospoda na sprehod. Žlahtne mestne krasotice in fini gospodiči se todi sprehajajo ter se sladko v miloglasni slovenščini mej seboj razgovarjajo; ponosno se ozirajo

Kaj, da je vtihnil vrisk vesel in šum
Opojnemu razkošju udanih trum? —
V dolino nemo grajske line zrô,
Nad njimi pa se temno pne nebó . . .
Glasnik junašk na trgu tam stoji,
Trozvezdni, stari grb v rokâh drži,
In dvigne ga in ga zdrobi,
Da v kose plemstva znak se razleti
Ter tožnoglasno, resnih lic:
„Nunquam Celeja!“ dvigne klic;
„Pal silni sto gradov je gospodar,
Ki jedva bil mu sličen sam je car,
Potomec zadnji slavnega rodu,
Temeljni steber celjskega gradu!“
„Nunquam Celeja!“ se razlega jek
Čez mesto, vas in cvetni dol in breg! —
Usoda maščevalka dvigne dlan
In zmane vse, kar se ji stavlja v bran!
Ponosno grad se vzpenjal je v oblak,
Viharju vkljub kot silovit orjak,
A čas usodni je naprej drdral
In v sip in prah je stolp in zid razdjal.
In slava v ruševinah mi leži,
Ki vednozelen je bršljan krasí,
Solza pa, koje lil praded nekdaí,

nazaj na mesto, nad katerim s starinskega stolpa slovenska trobojnica vihra in vsem ljudem, ki skozi Radovljico potujejo, slovesno oznanjuje:

Ta prekrasna pokrajina,
Ki se širi tu okoli,
Je Slovencev domovina,
In le-tu tujčin oholi
Več ne boče gospodaril,
Domačina ne sleparil!

Toda v Radovljici ni niti take skromne sijajnosti najti, ampak se vidi v njej skoraj vse nasprotno. Ali temu se ni čuditi, kajti Radovljica je majhno in bolj kmečko mesto. Posebno pa manjka tukaj slovenskih „Rotšildov“. — Ne bodem popisoval slabe strani radovljiškega mesta in ne pripovedoval, kako je tu začelo v zadnjem času primanjkovati pripravnih stanovanj, ker bi mi nikakor ne bilo ljubo, ako bi me radi tega kdo škilasto gledal ali pa da bi zopet kdo nervozen postal ter pri tem vso svojo taktiko zgubil. Vendar pa moram vesel priznavati in potrjevati, da je starodobna zaspanost in dremota tudi v Radovljici že začela giniti in da se je tukaj v poslednjih letih pokazal napredek v gospodarskem in narodnem obziru, o čemur hočem drugokrat poročati. Imamo sicer tukaj par tujih gospodov, ki bi radi z železno palico nad nami vladali in mislijo, da bodo njihovi podložniki radi njih svojo narodnost zatajili ter ž njimi slepo v nemški rod trobili; a se motijo, ker

Čas, ko le pest pravico je delila, je prešél,
Slovenec dom in jezik svoj ljubiti je začel
In v duhu že pozdravlja nad sovragom zmage dan,
Ker mu v pomoč podaja močno roko — brat Slován

Fr. S.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 15. julija.

— (Osobne vesti.) Kontrolor moške kaznilnice v Ljubljani g. Leopold Luscher je imenovan upraviteljem moške kaznilnice v Mariboru; kontrolor mariborske kaznilnice g. Viljelm Prinzhofer upraviteljem deželno sodne jetnišnice v Gradcu; adjunkt mariborske kaznilnice g. Julij Rabitsch kontrolorjem graške deželne sodne jetnišnice; kontrolor moške kaznilnice v Gradiški g. Viktor Wenedikter pa je premeščen k moški kaznilnici v Maribor.

— („Pisateljsko podporno društvo“.) Odborova seja „Pisateljskega podpornega društva“ bo v torek 16. t. m. zvečer ob 6. uri v čitalnici.

— („Sokolski večer“.) o katerem bode brat Murnik poročal o tretjem vsesokolskem shodu in o tekmovalni telovadbi v Pragi, bode v petek dne 19. t. m. ob sedmi uri zvečer na vrtu restavracije „pri Lloyd“.

— (Občni zbor „Glasbene Matice“.) V soboto zvečer se je zbralo primerno veliko število članov v redni občni zbor. Predsednik g. F. Ravnihar je pozdravil navzoče, poudarjajoč posebno, da letos, ko je „Glasbena Matica“ brez lastnega doma, zboruje v čitalnici, katera je takorekoč mati že odrasli hčerki, ki bode skoro praznovala 25letnico. Po katastrofi je hudo prizadeta tudi „Glasb. Matica“ in treba bode vsestranskega napora, da se društvo povzdigne zopet do prejšnje stopinje in tudi še višje. O delovanju društva je poročal obširno tajnik dr. V. Foerster. Ker se glede na razmere, letos poročilo ne bode izdalo v tisku, bomo prijaviteli glavne točke nekoliko obširneje v jedri bodočih števil. Poročilo se je po kratki debati odobrilo. G. Stegnar je želel nekaterih pojasnil glede pesmarice, ki jo hoče izdati družba sv. Mohorja in glede pevske zveze. Gg. prof. Hubad in dr. Foerster sta razjasnila vso stvar in posebno prvi je naglašal veliki kulturni pomen pesmarice, kakešno hoče izdati družba sv. Mohorja, ker bodo tako najbolj priljubljene skladbe slovenske prišle v najširše kroge slovenskega naroda. Blagajnik g. Petrovčič je poročal o denarnem stanju društva. Dohodkov je bilo skupno 9.460 gld. 65 kr. v gotovini in 4226 gld. 85 kr. v vrednostnih papirjih in 100 frankov, stroškov pa po odbitem konečnem blagajniškem preostanku 44 1/2 kr. istotoliko. Pri dohodkih za prodane muzikali je pa pripomnil, da se je precejšnja vsota postavila v račun tekočega leta, ker je blagajnik dobil račune šele pozneje. Proračun se je mogel sestaviti samo za šolo, ker glede na novonastale razmere ni bilo mogoče sestaviti vsega proračuna. Ako ostanejo vse podpore, kakor so bile dozdaj, bode primanjkljaja nekoliko sto gld., ki ga bode društvo moralo pokriti iz svojih dohodkov. Tudi blagajnikovo poročilo se je vzelo odobrovaje na znanje. O loteriji poročal je g. Trdina, dr. Foerster pa je bral g. svetnika Vencajza obširno poročilo o društveni šoli in o zgradbi nove društvene hiše, ki se je morala zaradi regulacije mesta odgoditi. Istotako se bode odgodila zaradi neugodnih razmer tudi efektna loterija za jedno leto. Predsednikom je bil z vzklikom

zopet voljen g. Fran Ravnihar, kateremu je zbor izrekel zahvalo za njegovo mnogeletno trudoljubivo delovanje od početka društva. Istotako je zbor izrekel svoje priznanje nadzorniku društvene šole g. svetniku Vencajzu, tajniku dr. Foersterju, blagajniku g. Petrovčiču in koncertnemu vodji prof. Hubadu za njih neumorno in iniciativno delovanje v odboru. V odbor so bili voljeni gg.: dr. V. Foerster, Iv. Hrast, dr. Mat. Hudnik, Iv. Krulec, Ant. Petrovčič, R. Perušič (nov), Ant. Razingar, Vikt. Rohrmann, Iv. Sbrizaj (nov), Fr. Trdina, Ign. Valentinčič, Iv. Vencajz in dr. Edv. Volčič. Poleg imenovanih so glasom društvenih pravil člani odbora še gg. Fran Gerbič, kot šolski vodja, Mat. Hubad kot koncertni ravnatelj, ter Ant. Svetek in Ant. Stritof kot načelnik ozir. tajnik pevskega zbora.

— („Narodni dom“ v Ljubljani.) Vsled potresne katastrofe pričela so se dela pri zgradbi „Narodnega doma“ letos nekoliko kasneje, nego se je nameravalo, vendar se nadaljujejo tako vztrajno, da se bode zgradba brez dvoma lahko že letos izročila svojemu namenu. Omet in vnanje dekoracije so dovršene do parterja in se bodo vnanji odri v kratkem lahko odstranili. Tudi železne konstrukcije nad stopnjicami so že dodelane, kamenite stopnice pa se ravnokar stavijo. Tvrdba Haselsteiner, ki ima nalogo, dekorirati veliko in malo dvorano, vestibul in stopnišče s štukaturnim delom, bode svoje delo v glavnih potezah v kratkem dovršila. Glede kurjave sklenil je odbor, naročiti deloma lončene, deloma moderne železne peči. Vsi prostori „Narodnega doma“ bodo električno razsvetljeni. V ta namen izdelala je tvrdka Siemens & Halske načrte in proračune ter za jako nizko ceno ponudila v najem potrebne električne stroje in lokomobil, dokler se ne uvede splošna mestna električna razsvetljava. V kratkem razpisal bode odbor natečaj za najemnika restavracije in kavarne v „Narodnem domu“.

— (Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda) je imelo svojo 85. vodstveno sejo dne 3. julija t. l. Navzočni so bili: Tomo Zupan (prvomestnik), dr. Dragotin Bleiweis vitez Trsteniški, Anton Koblar (blagajnik), Ivan Murnik, Luka Svetec (podpredsednik), dr. Josip Vošnjak, Andrej Zamejic, in Anton Žlogar (tajnik); izmed nadzorništva Oroslov Dolenc, dr. Ivan Svetina in Ivan Vrhovnik. Pri tej seji so se sprejeli razni predlogi glede zidanja velikovške šole in uredbe naših tržaških šolskih zavodov. O denarstvenem stanju je poročal novo izvoljeni denarničar Anton Koblar. Vodstvena seja je namreč pri svojem 84. zasedanju po §. 18. družbinih pravil prevolila že pred veliko skupščino denarničarja zato, ker se je temu poslu odpovedal dr. Vošnjak ki se misli za stalno preseliti iz Ljubljane. Po rešitvi raznih prošelj in po sklepu, da bode letos velika skupščina 8. avgusta v Kranji, zaključil prvomestnik seja ob 6. uri zvečer. — Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda.

— (Člana najvišjega zdravstvenega sveta,) dvorni svetnik vitez Gruber in vsenčiliški profesor Makso Gruber, sta prišla v Ljubljano, da se informujeta o zdravstvenih razmerah ljubljanskih gledalištev in določb za novi stavbinski red. V tej zadevi je bilo več sej, katerih so se udeležili kompetentni faktorji.

— (Vreme.) V soboto je deževalo mej gromom in bliskom ves dan in se je temperatura prav izdatno znižala. Po Koroškem in v gorenjskem gorju je padlo baje več snega. Včeraj in danes pa smo imeli zopet lepa dneva. Posebno včerajšnji dan je bil krasen in je izvalil prav mnogo izletnikov v divno našo Gorenjsko in tudi na druge strani.

— (Šolska poročila.) Letno izvestje novomeške višje gimnazije prinaša na čelu spis „Božji grob pri Grmu poleg Novega mesta“ iz peresa prof. dr. J. Marinkota s petimi podobami. Iz šolskih vesti je razvidno, da je poučevalo skupaj z ravnateljem g. dr. Fr. Detelo 14 profesorjev in gimn. učiteljev za oblatne in 3 za neoblatne predmete. Vzprejetih je bilo v vseh 8 razredov 231 učencev, koncem leta jih je bilo 217; izmed teh poslednjih je bilo 26 Novomeščanov, 172 iz Kranjske, 10 iz Štajerske, 4 iz Primorja in 5 iz raznih drugih dežel. Po narodnosti so bili Slovenci 204, Nemci 9, Hrvati 2, Čehi 1, Rumuni 1, po veroizpovedanju 216 katoličani in 1 protestant. Najmlajši je bil star 11 let, najstarejši 26 let. Dober uspeh z odliko je imelo 20 učencev, dober 131, ponavljalni izpit jih bode delalo 35, drugi red jih je imelo 21, tretji red 10. Zrelostni izpit je lani delalo 17 učencev, študentov je bilo 13 s skupno svoto 1350 gld. 60 kr. Dijaško podporno društvo je imelo dohod-

kov 1306 gld. 71 kr., stroškov pa 822 gld. 87 kr. — Obrtno nadaljevalno šolo je obiskovalo izmed 100 učencev, ki so bili vzprejeti, do konca leta 82 in sicer v pripravljalnem tečaju 34, v I. razredu 25, v II. 12 in v tečaju za trgoveške učence 11. Poučevalo je 6 gimn. profesorjev ob nedeljah zjutraj in ob ponedeljkih, sredo in četrtek zvečer. Šolsko leto se začne dne 18. septembra.

— („Slov. pevsko društvo“ v Ptui.) Bliža se dan koncerta. V Ptui in, kakor se sliši, tudi drugod, se pesmi pridno vadijo. Zanimanje za koncert je vsestransko in nadejati se je lepega uspeha. Programi in vabila se že tiskajo in se bodo takoj po izgotovljenju razposlala raznim društvom, koja naj ista blagovolijo razdeliti mej svoje ude. Vrh tega se objavi natančni program v kratkem po vseh časnikih. Ista društva, koja se še niso odzvala predvabilu, prosi odbor, da to nujno store. Odboru je na srcu, da se, če ne korporativno, vsaj po delegatih udeleže koncerta. Za dobro kapljico in dobro postrežbo se bode skrbelo. Koncerti „Slov. pev. društva“ so že vsakokrat bili takorekoč sestanek prijateljev, znancev, sploh vse slovenske inteligencije; marsikateri nima leto in dan prilike videti svojega prijatelja, sodelavca ali nekdanjega součenca, zatoraj naj sedaj te prilike ne zamudi. Torej na mnogobrojno in veselo svidenje v Ptui!

— (Umor.) V vasi Črete, v sevniškem okraju, se je dogodil grozen umor. V jutro dne 2. t. m. so našli ljudje v gozdu pri Čretah ubitega človeka srednje starosti. Imel je lobanjo prebito in na hrbtu na dveh krajih zelo globoki, najbrž s sekiro prizadeti rani in bil po plečih in po hrbtu ves osmojen in ožgan. Preiskava doslej še ni mogla dognati, niti kdo je umorjenec, niti kdo je ubijalec. Danes, 15. t. m., se je truplo izkopal in se razpostavilo, če bi se kdo oglasil, ki pozna umorjenca.

— (Potres) je bil v soboto zjutraj po 6 uri v Reki in v Voloski, in je trajal kake tri sekunde. — Isti dan popoldne proti poludruzi uri pa so čutili v Sarajevu kake 2 do 3 sekunde trajajoč podzemski sunek, ki pa ni prouzročil nobene škode.

* (Obsojen vohun.) V Przemyslu je bil obsojen na štiri leta težke ječe policijski agent lvovske policije Bodek, ker je v svojem službenem mestu na meji v Majdanu prodal Mannlicherjevo puško in tako zakrivil vohunstvo na korist tuje države.

* (Čuda elektrike.) Dr. Werner pl. Siemens je, kakor poroča „Journal des Debats“, dal narediti dva velika steklena rastlinjaka, katera sta ponoči razsvetljena z električno lučjo, ki je močna v vsakem rastlinjaku kakih 5000 sveč. S to razsvetljavo so se dosegli čudoviti vspehi. Grah, ki je bil vsajen v oktobru minulega leta, je obradil že početkom februarja; malinice so dozorele v 75 dneh, grozdje v istem času. Sadje je imelo jako žive barve in je lepo dišalo, samo sladko je bilo malo manj nego navadno. Uzrok temu pa je, ker električna luč daje premalo toplote, čemur pa se bode dalo gotovo pomagati. Gourmandom bode ta vest gotovo po volji, ker odslej ne bodo več vezani na „sezono“.

* (Uporen otroški batalijon.) V Granadi se je otroški batalijon „spuntal“. Odkar imajo namreč Španci otroka za kralja, so se povsod ustanovili otroški batalijoni, ki se po končanih šolskih urah vojaški urijo. Otroški batalijon v Granadi bi imel dobiti izplačano neko denarno vsoto — jeli za bonbone ali kaj jednacega ni znano — katera pa ni prišla. Mali vojački so se torej uprli, obiskali uradništva časnikov in se pritožili proti oblastvom. Potem so hodili po mestnih ulicah in razbili nekaj svetilk. Da bi se pridružili Kubanskim upornikom, tega se pač ni bati.

Darila:

Uredništvu našega lista so poslali: Za družbo sv. Cirila in Metoda: Gospod Franjo Kolbe, c. kr. poštar na Vačah pri Litiji 10 kron, katere je darovala vesela družba v Medijskih toplicah. — G. Ferdo Vigela, učitelj v Staremtrgu pri Ložu 4 k r o n e 40 v i n., katere je nabrala za Velikovsko šolo „ožja vesela družba“ v gostilni g. Franjo Pečeta v Staremtrgu. — „Korenina“ iz Stože 1 k r o n o. — Skupaj 15 kron 40 v i n. — Živeli rodoljubni darovalci in darovalke in njih nasledniki!

Književnost.

— Slovensko-nemškega slovarja je izšel sešitek 21., ki prinaša slovarsko gradivo od besede u do besede volja.

— „Slovanski Svet“ ima v št. 28. naslednjo vsebino: Kdo se bode pogajal z Madjari? V jednajsti uri; Gospodar pa hlapec; In to srce; Pobrki z Dunaja; Ogled po slovanskem svetu; Ruske drobtinice; Književnost.

— „Popotnik“ ima v št. 13. naslednjo vsebino: G.: Anton Praprotnik; J. Podobnik: Je-li res učiteljstvo krivo slabe vzgoje šolske mladine? J. Košan: Leposlovje — izobraževalna sila; Listek; Društveni vestnik; Dopisi in druge vesti; Natečaj.

— „Vienac“ ima v št. 28. naslednjo vsebino: Tulumović udaje k e r; S. Karlov: Mič; D. Galjicin-Muravljin: Na stranputici; M. Sabić: Mate Baštijan; Narodopisna češko-slavenska izložba u Pragu; Bošnjak: Sarajevo; Listak. Ilustracija: Jeka, slika Jaroslav Věšin.

